

3. Кіндюк Б. В. Норми м'якого права в Єдиній конвенції ООН 1961 р. «Про наркотичні засоби». *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 1. С. 384–387. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2021/98.pdf (дата звернення: 08.11.2022).

4. Горькавий С. С. Етапи становлення міжнародно-правової протидія незаконному обігу наркотиків. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. № 15. С. 70–74. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/17395/1/ЕТАПИ%20СТАНОВЛЕННЯ%20МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ%20ПРОТИДІЇ%20НЕЗАКОННОМУ.pdf> (дата звернення: 08.11.2022).

5. Сьомик Т. В. Механізми міжнародного контролю за незаконним обігом наркотичних засобів та психотропних речовин. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2002. № 7. С. 96–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2002_7_13 (дата звернення: 08.11.2022).

6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 20.12.1988 р. : станом на 25 квіт. 1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text (дата звернення: 10.11.2022).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-277-0-36>

ПРИНЦИП «ПОЗИТИВНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ» СУБ'ЄКТІВ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Недогода Катерина Олегівна

студентка III курсу

*Навчально-науковий інститут права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Положення статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України визначають ефективний захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, а також прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень основним завданням адміністративного судочинства [1]. Враховуючи особливості розгляду публічно-правових спорів адміністративними судами, де фізичним та юридичним особам протистоїть суб'єкт владних повноважень, що діє від імені держави,

виникає необхідність застосування «позитивної дискримінації» з метою збалансування можливостей усіх сторін адміністративного процесу.

Важливою ознакою адміністративного судочинства є презумпція вини суб'єкта владних повноважень, яка має значний вплив як на процес доказування в адміністративному процесі загалом, так і на процесуальну правосуб'єктність позивача та відповідача. Так, у постанові Верховного Суду № 463/1352/16-а від 08.07.2020 встановлено, що процесуальний обов'язок щодо доказування правомірності винесення постанови про притягнення особи до адміністративної відповідальності відповідно до положень діючого на час виникнення спірних правовідносин процесуального законодавства покладено на відповідача як на суб'єкта владних повноважень, тобто суди тлумачать усі сумніви щодо порушення та винності особи, що притягується до відповідальності, на її користь [2].

Помилково вважати, що «позитивна дискримінація» суб'єктів владних повноважень впроваджує нерівність в адміністративне судочинство, оскільки його мета є протилежною – фактичне зрівнювання фізичних та юридичних осіб в правах, які їм гарантуються міжнародним та національним законодавством. Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, наприклад, закріплює право на справедливий суд, що полягає в справедливому й публічному розгляді справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом [3]. Те саме гарантує й Кодекс адміністративного судочинства України, у статті 2 якого зазначено про необхідність дотримання принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації [1]. В основу концепції адміністративного судочинства покладена позиція, згідно з якою, адміністративний суд повинен усіляко сприяти сторонам у реалізації змагальних прав, і не тільки шляхом їх роз'яснення. Так, якщо сторона чи третя особа не може самостійно подати докази, але знає про них, вона повинна повідомити суд, де вони знаходяться чи можуть знаходитися, а суд, у свою чергу, зобов'язаний витребувати їх, що знайшло своє закріплення у ст. 80 Кодексу адміністративного судочинства України [1], тобто вдатися до активних дій, які характеризуються через принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі.

Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі є одним із проявів «позитивної дискримінації» в адміністративному процесі, що характерний виключно для адміністративного судочинства. Зазначений принцип передбачає активну роль суду і за своїм змістом може виявлятися в адміністративному судочинстві як обмеження принципу класичної змагальності сторін та класичного підходу до диспозитивності [4, с. 17]. Активність суду пояснюється специфікою публічно-правових спорів та характеризується об'єктивною та всебічною

оцінкою судом наявних доказів і встановленням усіх фактичних обставин справи із витребуванням відповідних доказів, у тому числі з власної ініціативи. Окрім принципу офіційного з'ясування всіх обставин у справі, становище органів державної влади й місцевого самоврядування в адміністративному процесі виявляється через інші принципи адміністративного судочинства, зокрема, принципи змагальності та диспозитивності, які у зв'язку зі специфікою адміністративного судочинства, розглядаються як загальні принципи, а офіційне з'ясування всіх обставин у справі – як галузевий, спеціальний [5, с. 17].

Серед інших особливостей участі суб'єкта владних повноважень в адміністративному процесі також варто назвати строк звернення до адміністративного суду, який, на відміну від фізичних та юридичних осіб, є вдвічі меншим та становить 3 місяці [1]; судові стягнення, які підлягають відшкодуванню або оплаті за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, незалежно від того відповідач він чи позивач [1]; можливість проведення судового контролю за виконанням рішення суду, передбачена статтею 382 Кодексу адміністративного судочинства України, згідно з якою суд, який ухвалив судове рішення в адміністративній справі, може зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судове рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення [1]; можливість особи-позивача, на користь якої ухвалено рішення суду, подати до суду першої інстанції заяву про визнання протиправними рішення, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень-відповідачем на виконання такого рішення суду, або порушення прав позивача, підтверджених таким рішенням суду [1], а також відмова у затвердженні умов примирення, якщо вони суперечать або порушують права чи охоронювані законом інтереси інших осіб [1].

Таким чином, усі вищезазначені особливості адміністративного судочинства спрямовані на захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб та інших суб'єктів при реалізації ними управлінських функцій, забезпечення балансу можливостей учасників адміністративного процесу з їхнім процесуальним становищем.

Література:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.

2. Постанова Верховного Суду від 08.07.2020 № 463/1352/16-а. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90264746>.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

4. Писаренко Н. Б. Концептуальні основи адміністративного судочинства в Україні : автореф. дис. ...докт. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2019. 33 с.

5. Шевцова Н. В. Диспозитивність та офіційність при вирішенні податкових спорів в адміністративному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. 2011. 20 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-277-0-37>

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВСТУПУ НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ

Околот Максим Геннадійович

аспірант кафедри адміністративного права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

Фундаментальний аналіз правового явища, незважаючи на його належність до тієї чи іншої галузі права, по суті неможливо здійснити без аналізу конституційного регулювання. У полі нашого інтересу знаходиться вступ на державну службу та його конституційно-правове регулювання.

Як початкова стадія проходження державної служби, вступ на державну службу в сучасних умовах є питанням дуже актуальним, адже навіть (та особливо) ускладні для держави часи функціонування державної служби є запорукою нормальної роботи держави.

Конституція України неоднозначно підходить до регулювання вступу на державну службу [1]. За цілком обгрунтованої відсутності відповідної спеціалізованої статті, присвяченої державним службовцям, конкретні аспекти регулювання вступу доводиться виокремлювати в усіх розділах Основного Закону держави.

Починаючи із загальних засад, слід відмітити статтю 5 Конституції України, яка, зокрема, визнає що народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Вченими ця стаття коментується з огляду на те, що завдання